

повністю редукуватися, а системи більш високого синархічного рівня не можна описати мовою більш простого рівня;

– гомеостатичність, згідно з якою існують певні програми підтримки функціонування системи зі всіма її внутрішніми характеристиками у певних межах на шляху прямування до власної мети. Система в межах кожного рівня ієрархії існує за рахунок власної внутрішньої енергії. Вона, з одного боку, може зруйнуватися, тобто перейти у стан хаосу з точки зору цього рівня. Але цей хаос виглядає як певний порядок на більш низькому рівні. А, з іншого боку, вона може здійснити «фазовий перехід» на інший рівень у точці біфуркації, що забезпечує зв'язок даного рівня з мікро - або макрорівнем.

Кожний рівень характеризується своїми параметрами порядку: колективними змінними (ступенями свободи), які притаманні саме цьому рівню. Розвиток по горизонталі у межах одного рівня потребує додаткової енергії. Це шлях екстенсивного розвитку, він уявляється

споглядачем як зрівноважений. Небажання виходу з цього стану – це страх перед змінами;

– нелінійність, згідно з якою при переході з одного рівня організації до іншого система потрапляє з лінійної (одномірної) у нелінійну (багатомірну) зону.

– відкритість, згідно з якою, будь-яка замкнута система приречена на загибель, життєздатною є лише відкрита до змін система;

– несталість, згідно з нею, для розвитку системи необхідна певна хиткість, її внутрішня невірноваженість.

– емерджентність (від лат. *emergens* – виникнення нового), згідно з якою поява нової якості сприймається вищим по відношенню до неї рівнем ієрархії як біфуркація, втрата сталості і збільшення хаосу.

Як відомо, трансформаційні процеси завжди характеризуються надмірними ризиками та загрозами, які спонукають до пошуку якісно нових шляхів забезпечення сталого розвитку систем на основі формування належного рівня їх економічної безпеки.

Література

1. Мочерний С.В. Економічний енциклопедичний словник: у 2 т. Т.1/ С.В. Мочерний, Я.С. Ларіна, О.А. Устенко, С.І. Юрій; за ред. С.В. Мочерного. – Львів: Світ, 2005. – 616 с.
2. Єрмаков О.Ю. Методологія економічного дослідження аграрних проблем / О.Ю. Єрмаков // Вісник аграрної науки Причорномор'я. – 2014. – Вип. 3, т.2. – С. 5-12.
3. Погрішук Б.В. Наукові основи методології дослідження економічних явищ і процесів / Б. В. Погрішук, В.І. Чорнодон // Науковий вісник Одеського державного економічного університету. – 2010. – № 3 (104). – С. 40–49.

УДК 378

ЕЛЕКТРОННА КОМЕРЦІЯ ЯК НЕВІД'ЄМНА ЧАСТИНА СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІКИ

Петренко Н.І. – д.е.н, професор

*Відокремлений підрозділ Національного університету біоресурсів і природокористування України
“Бережанський агротехнічний інститут”*

Електронна комерція сьогодні є невід'ємною частиною сучасної економіки, оскільки вона сприяє зростанню обсягів всієї світової торгівлі, а також зниження трансакційних витрат. Електронна комерція відкриває нові можливості і дає різні переваги як продавцям так і покупцям товарів і послуг.

Поява і розвиток мережі Інтернет, вдосконалення інформаційних технологій, систем, і стандартів їх взаємодії привели до створення нового напрямку сучасної комерції - електронної комерції, як особливої форми бізнесу, що реалізується в значній мірі за допомогою впровадження інформаційних технологій в процеси виробництва, продажу і

розподілу товарів і послуг .

Використання Інтернету дає можливість підприємцям і маркетологам досліджувати нові можливості ринку для своїх товарів, виділяти і вивчати різні сегменти ринку.

У технологічному відношенні мережева економіка є середовищем, де фізичні та юридичні особи можуть контактувати між собою з приводу спільної діяльності. При переході до електронної комерції відбувається трансформація способів створення, зберігання і обробки інформації. Рамки електронної комерції визначаються не географічними або національними кордонами, а поширенням комп'ютерних мереж.

Під електронною комерцією розуміють комерційну діяльність з використанням інтернету. Крім того електронною комерцією називають узагальнену концепцію, що охоплює будь-які форми ділових операцій, що проводяться електронним способом з використанням телекомунікаційних мереж і електронних фінансово-економічних інструментів (систем обміну комерційною інформацією, укладання угод, взаєморозрахунків).

Електронна комерція має як переваги так і недоліки. До переваг відносять:

- економія часу, оскільки купівля товару в інтернет-магазині через сайт займає в середньому 15 хвилин. Щоб купити такий самий товар в звичайному магазині, буде потрібно не менше години, враховуючи дорогу до магазину і назад;

- порятунок у свята. Традиційно перед великими святами в магазинах настає ажіотаж: дефіцит якого-небудь популярного товару, пробки і затори на дорогах. Покупки в інтернет-магазині позбавлять від цього: можна зарезервувати потрібний товар в потрібній кількості, оплатити його, і отримати на руки в святковий день.

- економія грошей. У більшості інтернет-магазинів певний ряд товарів, наприклад, побутова техніка, коштує менше, ніж в звичайному магазині. До того ж в інтернет-магазинах частіше проводяться різні акції і надаються знижки.

- незвичайні покупки. Можна знайти інтернет-магазини, в яких продаються незвичайні, рідкісні і дуже красиві речі, продукти харчування, які в звичайних магазинах знайти складно;

- скорочення витрат. Електронна комерція дозволяє скорочувати як фінансові, так і тимчасові витрати. Укладення угоди електронним шляхом на порядок зменшує вартість витрат на обслуговування. Доступ до електронного інформаційного обміну між підприємствами дозволяє істотно підвищити ефективність їх діяльності за рахунок зниження трансакційних витрат, наприклад зменшення кількості персоналу, зайнятого обробкою вхідних і вихідних документів, виключення можливих помилок персоналу, зменшення часу для організації угоди, а також забезпечує швидкість і точність отримання інформації, і високу швидкість фінансових розрахунків.

Недоліками і незручностями покупок в інтернеті є наступні:

- проблеми з доставкою. Якщо покупець живе далеко від міста, то часом доставка товару додому обійдеться дорожче, ніж сам товар;

- проблеми з поверненням товару. Кур'єр може привезти бракований товар, або, якщо купувати одяг і взуття, можна помилитися з розміром. У таких випадках покупець має повне право вимагати обміну товару або повернення грошей за нього. Процедура повернення і обміну товару в деяких інтернет-магазинах ускладнена. Тому, перш ніж робити покупку в інтернеті, обов'язково потрібно ознайомитися з умовами повернення і обміну.

- довге очікування замовлення. Якщо користуватися поштовими послугами для отримання замовлення, то є ризик не дочекатися покупки.

Серед способів оплати зробленого покупцем замовлення є такі основні: банківська карта, банківський переказ, готівковий розрахунок, електронні гроші, термінали моментальної оплати, накладний платіж, електронні каси. При виборі такого способу оплати користувачеві пропонується найбільш зручний спосіб переказу грошей від пластикової картки до терміналу і мобільного телефону.

Інтернет-магазин – сайт, який торгує товарами в інтернеті. Дозволяє користувачам сформулювати замовлення на покупку, вибрати спосіб оплати і доставки замовлення в мережі Інтернет. Є два різновиди інтернет-магазинів, в залежності від виду торгівлі:

- магазини, які продають товар зі свого складу;

- магазини, які продають товар інших магазинів чи людей.

Отже, замовники користуються можливістю отримання саме тих продуктів, які їм потрібні, не обмежуючи свій вибір товарами, що є на складі місцевого постачальника. Постачальникам електронна комерція дозволяє підвищувати конкурентоспроможність, стаючи ближче до замовника. Використовуючи засоби електронної взаємодії, компанії можуть отримувати детальну інформацію про запити кожного індивідуального покупця і автоматично надавати продукти і послуги, що відповідають індивідуальним вимогам.